

## Den styrkede pædagogiske læreplan

Siden år 2004 har alle dagtilbud i Danmark skullet arbejde med børns læring med udgangspunkt i en pædagogisk handleplan – som en del af handleplanen har dagtilbuddene opstillet mål for børns læring inden for seks faste og centrale læreplanstemaer.

Her er et overblik over de seks pædagogiske læreplanstemaer:

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop, sanser og bevægelse
5. Natur, udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

De seks læreplanstemaer læner sig tæt op af de gamle temaer - udover denne opgradering af de seks læreplanstemaer, er der kommet nogle nye fokuspunkter. Vi arbejder med ni pædagogiske grundlag, vi arbejder med det pædagogiske læringsmiljø, fx rutiner, planlagte aktiviteter og børneinitieret leg. Vi forholder os til børn i udsatte positioner, forældresamarbejde om børns læring, sammenhæng mellem børnehave og skole samt samarbejde med det omkringliggende lokale samfund. Udover disse fokusområder har vi også etableret en evalueringskultur i dagtilbuddet.

Her er et overblik over de ni pædagogiske grundlag:

- Barnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber
- Pædagogiske læringsmiljø
- Samarbejde med forældre om børns læring
- Børn i udsatte positioner
- Pædagogiske læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

Vi har, i Børnestien, været i gang med at arbejde med de nye elementer og implementere den styrkede læreplan siden 1. januar 2019. Vi har arbejdet fagligt med at implementere den læreplanen i dagtilbuddet og vi er et sikkert og trygt sted i vores pædagogik. Særligt har vi haft fokus på relationsdannelse, personlig udvikling, sprogarbejde, følelsesregulering og meget mere samt de pædagogiske rutiner, vi har i løbet af dagligdagen. Pædagogiske rutiner kan fx måltidet, garderobesituationen, legepladsen, modtagelsen osv. Leder af dagtilbud skal beskrive de seks læreplanstemaer og de 9 pædagogiske grundlag for det enkelte dagtilbud – læreplanen er levende og kan justeres undervejs, som man arbejder i dybden med de forskellige elementer.

### Personlig alsidig udvikling:

Dette pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og ukendte måder og de får tillid til egne potentialer. Læringsmiljøet skal understøtte samspil og tilknytning mellem børnene og personalet, samt børnene imellem. Der skal være et særlig præg af tryghed, omsorg, nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og

kompetencer til deltagelse i fællesskaber – dette gælder også situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Dette læreplanstema handler om at udvide barnets erfaring med omverdenen, hvordan barnet er i verden, både i forhold til sig selv og i et samspil med andre mennesker.

I Børnestien arbejder vi med børnenes engagement og deltagelse gennem både pædagogiske rutiner/læringsmiljøer og planlagte aktiviteter – gennem leg, samspil og relationer. Børnene udvikler engagement, når de indgår i en relation med andre, hvor de mødes med respekt og føler sig værdsat. Vi har fokus på, at hvert enkelt barn får en oplevelse af og er igennem en læringsproces hvor selvværd, selvtillid og selvrespekt er betydningsfuldt for et rigt liv. Dette gør vi gennem forskellige pædagogiske indsatser, rutiner, leg og aktiviteter. Bl.a. samling, små grupper, voksenstyret aktiviteter, børneinitieret leg med voksenstøtte osv.

Børnenes selvforståelse og handlemønstre udfordrer vi gennem leg og aktiviteter, vi inviterer børnene til at udtrykke sig og støtter dem i at være bidragende. Børnene skal høres, ses og anerkendes for dét menneske de er - de skal vide, at de er værdifulde og de skal mødes med respekt, så de får en følelse af at være betydningsfulde. Vi arbejder med mod, vi skal sammen med barnet og dets forældre finde balancen hos barnet, hvornår skal barnet udfordres, hvor går grænsen og lade barnet turde at gå sin egen vej i fx relationer, aktiviteter m.m.

### Social udvikling:

I dette læringsmiljø skal vi understøtte barnets trivsel, at de udvikler empati og relationer samt indgår i et socialt fællesskab. Vi skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, der bidrager til demokratisk dannelse.

I Børnestien er social udvikling et af de vigtigste fokuspunkter – vi tror på at læring sker gennem et socialt rum. Børnene skal "lære" at være mennesker og den læring sker gennem det sociale samspil og relationer til og med andre mennesker. Social udvikling er udvikling af deltagelse og handlemuligheder som foregår i sociale fællesskaber. Børnene skal have en oplevelse af at høre til og være en del af noget.

For at styrke den sociale udvikling arbejder vi i Børnestien med en kobling mellem formelle og uformelle læringsrum – det formelle rum er voksenstyrede aktiviteter og det uformelle rum er børnenes egen leg.

Personalet arbejder med at afstemme børnene emotionel via spejlning, relationer og interagerer med dem. Vi arbejder med at skabe rum med nærvær og tilstedeværelse i relationer, da relationer og venskaber har stor betydning for den sociale læring og medvirker til udvikling af sociale færdigheder, som bl.a. ses gennem leg.

I Børnestien arbejder vi med at lære at aflæse andre, at kunne sætte sig i andres sted, følelser og oplevelser og kunne handle på måder, som understøtter samspillet/relationen til den anden. Ligeledes er det ligeså vigtigt at lære at mærke sig selv, egne følelser og udtrykke disse. Vi er ligeværdige og forsøger at få og have en forståelse for hinanden. Dette gør vi bl.a. gennem voksenstyrede aktiviteter, såsom slåskultur, fri for mobberi, dialogisk læsning osv.

Vi ved, at sociale relationer med hinanden bidrager til, at børnene er i trivsel og får erfaringer til at begå sig i verden udenfor og gennem hele livet. I Børnestien understøtter vi børns lyst til at lege, udforske verden, være nysgerrige og eksperimenterere – de er medproducenter af dagligdagen i Børnestien og vi inddrager dem mest muligt.

## Kommunikation og sprog

I Børnestien har vi stor opmærksomhed omkring og fokus på børns sprog. Børns tilegnelse af sprog skabes i de nære omgivelser, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Vi arbejder på at skabe læringsmiljøer, hvor børn får udfordret deres sproglige tilegnelse, kommunikative strategier og styrke deres sprogforståelser – derfor er vi som pædagogisk personale vigtige rollemodeller i dagligdagen, som guider børnene til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Når vi agerer rollemodeller er vi opmærksomme på, at lytte fortælle, kommentere, benævne, stille spørgsmål og lege med sproget. Når vi sammen med børnene øver os i sproget, erhverver de erfaringer i at aflæse andre og udvikle en passende kommunikation i forskellige situationer. Dette sker blandt andet ved fokus på tur-tagning, hvor man skiftes til at tale og lytte.

Sproget læses både gennem mimik, øjenkontakt, et blik – altså nonverbal kommunikation, som kræver nærvær og en fælles opmærksomhed. Personalet skal derfor være indlevende og nærværende i interaktionen og dialogen med barnet, da det har stor betydning for barnet hvordan personalet agerer, taler, giver besked og henvender sig til barnet på. Kvaliteten af samvær og samspillet i dialogen er af stor betydning for børns sproglige udvikling.

I Børnestien opererer vi med dialogisk læsning, månedens bog, ugens rim, legende læring osv. Vi har et stort samarbejde med logopæd., som vi får ideer og gode redskaber fra, hvis et barn har sproglige udfordringer. Vi har flere sprogpædagoger i Børnestien, så der er nogle i hvert hus. Vi sprogvurderer alle 3 årige børn og også flere 5 årige, hvis vi oplever at det er meningsfuldt, og ellers sprogvurderer vi efter behov og indsats.

Vi har tre pædagoger i et sprognetværk, hvor de får sproglige strategier og værktøjer med hjem i institutionen og som vi kan bruge meningsfuld.

Vores pædagogisk læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omgivelser.

Vores læringsmiljø skal ligeledes understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i den sociale kontekst, de befinder sig i.

## Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmiljø i Børnestien arbejder med, at alle børn skal udforske og eksperimenterere med mange forskellige måder at bruge kroppen på. Dette gør vi blandt andet ved at have stor fokus på fysisk bevægelse på vores legepladser, boldbane, græsarealer, naturomgivelser udenfor institutionen, hvor børnene har rig mulighed for at bruge deres kroppe. Her får børnene både mulighed for at bevæge sig efter eget behov, men vi har også vokseninitierede aktiviteter, hvor vi er opmærksomme på at udfordre og udforske deres krop, motorik, sanser og bevægelser. Vi arbejder også på at understøtte, at børnene oplever

krops- og bevægelsesglæde i både ro og i aktivitet. Dette understøtter vi gennem børnemassage, børneyoga, slås-kultur og sanseøvelser med blandt andet sand, vand, børster og lignende. Vores ønske er, at børnene bliver fortrolige med deres krop, fx kropslige fornemmelser, deres sanser og kroppens forskellige funktioner.

Børn er i verden igennem deres krop, gennem ro og bevægelse dannes grundlaget for at fysisk og psykisk trivsel – dette gøres blandt andet ved at bruge, eksperimentere, mærke, udfordre og passe på kroppen. Kroppen er et stort sanseapparat og den danner fundamentet for erfaringer, viden, følelsesmæssige og sociale processer samt sprog og relationer dannes gennem kroppen. Sanser er børns adgang til verden, det er gennem sanser at vi forstår og opfatter verden. Kroppen har flere sanseområder, blandt andet taktil-sansen, vestibulærsansen og muskel-led-sansen, disse er motoriske grundsanser, som gør det muligt for barnet at bevæge sig og har afgørende betydning for deres motoriske udvikling fx grov – og finmotorik. For at dette kan udvikles optimalt samarbejder disse sanser med lugte, syns, smag og følesansen. Vi skal skabe miljøer, hvor børnene kan erfare og udvikle kendskab til deres krop, sanser og bevægelser, og de finder tryghed ved kroppens reaktioner, signaler og oplever en ro ved at hvile i sig selv.

### Natur, udeliv og science

Vi arbejder i Børnestien på, at børn får erfaringer med naturen, naturfænomener, en begyndende forståelse for miljø og bæredygtighed. Vi arbejder med at børn bliver nysgerrige, udfordre og udforsker naturen. At børnene får en erfaring med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, og herunder en begyndende matematisk forståelse.

Vi ved, at naturoplevelser i barndommen har stor betydning for mennesket resten af livet, både følelsesmæssigt, kropsligt, socialt og kognitivt. Læringsmiljøet skal inddrage børnene som medskabere af egen læring, det gør vi i Børnestien blandt andet ved at skabe både af naturmateriale, bruge digitale redskaber til at undersøge naturen – vi forsøger at opmuntre børnene til at lave egne undersøgelser af naturen, gå på opdagelse, at være i naturen, sanse naturen med fx sand, vand, skov, dyr og planter. Vi ønsker at børnene får en fortrolighed og positive erfaringer i at opholde sig meget i naturen og dens omgivelser. Uderummet giver også plads til leg, bevægelse, sansning, fantasi, kreativitet og man kan udfolde sig motorisk. Der kan slås kolbøtter, rulles ned af bakker, lege med naturmaterialer, bygge sværd, bygge insekthoteller osv. – dette gør vi i Børnestien, vi arbejder på at børnene får gode naturoplevelser, som er et særligt rum, hvor man kan dyrke sin nysgerrighed, lytte-evner og deltagelsesmuligheder i fællesskabet.

Vi arbejder også på at børnene får en viden om miljøspørgsmålet og menneskets påvirkning og betydning heraf. Vi arbejder også med diverse processer som fx hvad sker der oppe i luften og hvad sker der under jorden, vi ønsker at bidrage til børns viden, nysgerrighed, samspil og forståelse af naturen. Nogen gange kan det med at bare ligge på en mark og se op på skyerne være en sanselig og følelsesmæssig stor oplevelse, som man husker op gennem voksenlivet.

### Kultur, æstetik og fællesskab

I dette læringsmiljø ønsker vi, at understøtte, at alle børn indgår i en ligeværdig form for fællesskab, at forskellighed, egen og andres kulturelle baggrunde, normer, værdier og traditioner er lige for alle. Vi ønsker at støtte børns engagement, stimulerer deres kreativitet, fantasi, og nysgerrighed. Vi arbejder også med at børn får mulighed for at arbejde med diverse redskaber, materialer og medier.

Børn i Børnestien skal have mulighed for at skabe egen mening og indhold i hverdagen. De skal opleve, at deres måder at forvalte tid og rum, leg, venskaber og konflikter på bliver mødt med nysgerrighed og respekt. Samtidigt skal vores læringsmiljøet være et demokratisk fællesskab, der sikrer deltagelsesmuligheder for alle børn, og hvor børn oplever sig selv som en aktiv del af beslutningsprocesser ud fra erfarings-niveau og formåen. Alle børn skal have mulighed for at udfolde deres fulde potentiale uafhængigt af social baggrund, køn, alder mv.

Vi forsøger at møde børn med en differentieret pædagogisk indsats, så alle, også børn i udsatte positioner, har mulighed for at få erfaringer med at udfolde sig og begå sig i samfundet. Et element heri kan være, at børn får mulighed for at bruge IT i et eksperimenterende fællesskab. Børn skal understøttes i at udvikle evner, så de kan blive både skabende og producerende og navigere i samfundet på etisk forsvarlige måder i forhold til sig selv og andre. Vi har to pædagoger i vores IT netværk og leder i dagtilbud er kompetenceleder i netværket. Vi har derfor en opmærksomhed på, at bruge de digitale redskaber så vidt muligt ind i de daglige pædagogiske aktiviteter, for at børnene får en fortrolighed og kendskab til det at være medproducenter af dagen via et digitalt redskab.

Deltagelse i fællesskaber handler om at have forståelse for egne og andres kulturelle baggrunde og traditioner. Læringsmiljøet skal bidrage til at udvikle børns forståelse af egne værdier og respekt for andres. Forældres kompetencer og vigtige viden om fx religiøse højtider og familiestrukturer eller de lege, bøger og film, børn er optagede af, bør være synlige i dagtilbuddet. Gennem ligeværdig dialog og samspil må alle forældre gives mulighed for at tage del i et gensidigt forpligtende samarbejde og være en del af dagtilbuddets hverdag og fællesskab. Dette har vi, i Børnestien, en stor opmærksomhed på og vi byder alle former for fællesskaber og dertil hørende velkommen – alt hvad der kan bidrage til børnenes nysgerrighed, viden og læring om livet, mennesker og vores forskelligheder, mener vi er et godt fundament for et solidt fællesskab.

Dette var en gennemgang at hvordan vi arbejder med de styrkede pædagogiske læreplaner, dette er et levende dokument og der vil løbende blive justeret i det, når det er meningsfuldt ift. praksis.

Herunder vi læse om vores 9 pædagogiske grundlag

### Børnesyn

Børnesynet i Børnestien tager udgangspunkt i, at det at være barn har en værdi i sig selv. Derfor værner vi om børns ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskelligt tempo. I Børnestien er der fokus på at drage omsorg for børnene og samtidig stimulere og udfordre børnene for at understøtte deres trivsel, læring, udvikling og dannelse. Dette understøtter vi særligt igennem vores relationer til og med børnene, ved at have en relation, et kendskab og en kontakt til børnene, kan vi forfølge vores fokus om, at børnene er værdifulde og har en værdi i sig selv.

Børnestien arbejder med at understøtte det gode børneliv, forstået som et liv, hvor der er plads, tid og ro til at være barn, og hvor et nært og tillidsskabende pædagogisk personale giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at kunne lære og udvikle sig. Børn opfattes grundlæggende som kompetente og selvstændige, samtidig med at børn har brug for omsorg, udfordringer, positive forventninger og tillid fra det pædagogiske personale.

Vi ser børn, som aktive medskabere af egen læring og udvikling i rammer, det pædagogiske personale er ansvarlige for og skaber rammer og et læringsmiljø, der muliggør dette. Børnenes bidrag er væsentlige og vigtige elementer i det pædagogiske arbejde – når der er tale om både planlagte aktiviteter, spontant opståede situationer, leg og rutinesituationer. Derfor er det vigtigt, at barnet føler sig set og forstået, og at barnet oplever, at det har en demokratisk stemme. Legen og legende, nysgerrige tilgange er udgangspunktet for de processer, som barnet indgår i, og som det pædagogiske personale har ansvaret for at rammesætte. Vores mål i Børnestien er, at børnene oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer.

### Dannelse og børneperspektiv:

Dette pædagogiske grundlag referer til en dybere form for læring, hvor barnet forankrer værdier og viden i egen personlighed. Vi ser det som et pejlemærke, hvor barnet lærer at orientere sig og handle i en social verden, hvor barnet skal være hensynsfuldt, kritisk og være et demokratisk menneske.

I Børnestien arbejder vi med, at børn får en oplevelse af, at medvirke i og have en indflydelse på hverdagen, hvad der skal ske, hvorfor og hvordan. Indholdet af dagligdagen skal være kvalitetsfyldt og give mening. Vi udfordrer børnene til at have en mening og aktivt bidrage til/med deltagelse og være medskabende til egen læring og udvikling. Personalet har det overordnede ansvar for at skabe rammerne for dette.

Vi involverer og inddrager børnene i praksis – vi ved, at involvering er implementering, ergo ønsker vi noget implementeret skal børnene involveres, så dette giver mening for dem.

### Leg

Dét at lege har en værdi i sig selv og er et af omdrejningspunkterne i vores dagtilbud. Da legen er en del af børns sociale udvikling, personlige læring og udvikling og det er her igennem, at man kan fremme deres fantasi, sprog, nysgerrighed, virkelyst, selvværd, sociale kompetencer og identitet. I Børnestien er vi opmærksomme på, hvis nogle børn har brug for støtte, guidning og rammesætning af lege, for at alle kan

være med og legen kan udvikle sig positivt for alle. Det pædagogiske personale kan fx løbende vurdere, om det er nødvendigt at rammesætte legen, så alle børnene trives i legen, prøver nye roller og sociale kombinationer og har en (positiv) oplevelse af at være med. På stuemøder drøfter personalet ofte børnene og deres legerelationer, og i perioder planlægges der faste legegrupper, for at styrke børns kompetencer i at indgå i ligeværdige legerelationer. Det pædagogiske personale har samtidig et ansvar for at have en opmærksomhed på, hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig. Pædagogiske legeaktiviteter åbner også mulighed for at inddrage de børn, der eventuelt står uden for legen og som kan være i en udsat position. Her kan de rammesatte legeaktiviteter kan fx tage udgangspunkt i, at børn og voksne sammen reflekterer over, hvordan legen kan udformes og udvikles, så den tilgodeser alles behov og alle får mulighed for deltagelse i fællesskabet eller en vennerelationer.

## Læring

Læring er et bredt begreb og læring sker fx gennem leg, aktiviteter, relationer, udforskning og selv at blive udfordret. Børns daginstitution er kun én blandt flere arenaer for børns læring og udvikling, hvor hjemmet er den mest centrale og har størst indflydelse på børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læring i Børnestien er mere end fx tilegnelse af kulturelle værdier, kundskaber, færdigheder og handlemønstre. Læring sker i en vekslen mellem blandt andet børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutinesituationer som fx frokosten. Det pædagogiske personale skaber et læringsmiljø, der fører børnene videre i deres sociale, emotionelle og kognitive udvikling. I Børnestien har vi læring og pædagogik fra vi åbner til vi lukker.

Børn lærer gennem kommunikation og sociale interaktioner. De lærer ved at opleve nyt og ved at opleve, at de fx kan bidrage til at ændre på regler og finde innovative og kreative løsninger på udfordringer i sammenhænge, de indgår i fællesskab med andre børn og voksne. Børnene skal derfor have mulighed for i Børnestien at behandle og eksperimentere med deres erfaringer. Børns læring fremmes af at turde begå fejl, famle og slippe fantasien løs. Det betyder, at det pædagogiske personale skal skabe et alsidigt, inddragende og trygt læringsmiljø, der fremmer sådanne eksperimenterende kompetencer samt lyst til at lære og opleve mere. Når det pædagogiske personale målrettet arbejder med børnenes læring inden for fx bæredygtighed, digitalisering, naturfænomener, kultur eller lignende, skal den pædagogiske tilgang være baseret på en legende og eksperimenterende tilgang, for at læringens indhold og form giver mening for børnene. Dette anser vi som værende bærende for læring hos børn og vi arbejder med læring på en legende og relationsbaseret måde.

## Børnefællesskaber

I børnestien mener vi at dannelse, leg og læring sker i børnefællesskaber, derfor har vi stort fokus på relationer og venskaber, hvor alle børn skal opleve at de er en del af et fællesskab, hvor man bliver respekteret, lyttet til og alle har en stemme. Vi ønsker, at fællesskabet skal rumme alle og er grobund for nye relationer, samtidig skal der være plads til det enkelte barn, dets initiativer og deres deltagelseslyst. Vi forsøger, i Børnestien, at skabe en balance mellem dét at være et individ og dét at være en del af et fællesskab. I Børnestien indgår børn i et socialt fællesskab sammen med andre børn og voksne. De konkrete børn og det pædagogiske personale, der er til stede, er fælles om at skabe det sociale rum, hvorigennem de enkelte børn lærer og udvikler sig – hos os skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed

for at prøve forskellige positioner mv. Al leg, dannelse og læring sker i et socialt samspil med de øvrige børn og det pædagogiske personale. Børnestiens børnefællesskaber skal også skabe rum for, at børn kan etablere venskaber på tværs af alder, køn og kultur, og at mobning forebygges. En af metoder til at arbejde med det på, at vi benytter "fri for mobberi", dette bruges primært i børnehaven.

Forældrene har et medansvar, som betyder, at forældrene indgår i at skabe et velfungerende børnefællesskab præget af anerkendelse af alle familier uanset disses forudsætninger. I Børnестien forsøger vi at understøtte dette ved at afholde sociale arrangementer, såsom "Plant en blomst"-dag, sommerfest, Lucia osv., hvor vi giver familierne mulighed for at møde hinanden og få et kendskab/relation til hinanden.

### Pædagogisk læringsmiljø

I dette pædagogiske grundlag er læringsmiljø rammen for børns trivsel og læring. Grundlaget er centralt i den styrkede pædagogiske læreplan og det er i det pædagogiske læringsmiljø, at vi tilrettelægger børnenes udvikling, trivsel, læring, sociale relationer, deltagelse, sprog, fællesskab, forskelligheder og dannelse. Det er under dette grundlag, at vi arbejder med fysiske rammer, perspektiver, voksenstyrede aktiviteter, børneinitierede lege, rutiner og herigennem at vi er medskabende til et glædesfyldt og meningsrigt børneliv.

I Børnестien tager vi afsæt i at skabe mening i børnenes dag. Dette gør vi gennem læringsmiljøer, som målrettet arbejder med børns trivsel, læring og udvikling. Samspil og relationer, digitale redskaber, fysiske rammer og andre proceselementer som understøtter målet.

Vi har i de seneste par år haft fokus på de fysiske rammer, at skabe rum-i-rum. Vi har arbejdet med betydning af de fysiske rammer for børnenes trivsel, læring og udvikling. Dette har vi gjort gennem prøvehandlinger, involvering af børn og en indretningsarkitekt samt refleksioner i personalegruppen.

En særlig opmærksomhed, der er vigtig at have med, både som fagpersoner, men også som forældre - der er pædagogik tilstede hele tiden, fx i garderoben, til måltidet, i dialoger om weekenden, når vi tørrer et barns næse osv. – pædagogik sker hele tiden.

Pædagogiske rutiner sker hele tiden, hele dagen, fra vi åbner til vi lukker. Vi arbejder i pædagogiske læringsmiljøer hele tiden. Det handler fx om at tale med/guide barnet mens det bliver taget overtøj på, at børnene hjælper hinanden, de kan udtrykke behov for hjælp, at de støttes til selvhjulpenhed m.m. Ved måltidet kan det handle om at tage hensyn til hinanden, være madmodig, udtrykke ønsker og være opmærksomme på hinanden. Gennem vores pædagogiske rutiner/læringsmiljø har vi arbejdet med personlig alsidig udvikling, social udvikling, dannelse og børneperspektiv året igennem.

### Samarbejde med forældre om børns læring

I Børnестien arbejder vi med og på at skabe et tæt forældresamarbejde, for at skabe bedst mulig trivsel, udvikling og læring for børnene. Vores samarbejde med forældrene om børns læring sker via det forældresamarbejde, som allerede finder sted i dagtilbuddet i form af fx forældremøder, hente-/bringesituationer, sommerfester, julearrangementer mv.

I Børnестien har vi et årligt forældremøde, som handler om, hvad der arbejdes med i Børnестien, og hvordan forældrene kan understøtte barnets læring i hjemmet. Personalet vil i det daglige forældresamarbejde, hvor forældre afleverer og henter deres barn, også lejlighedsvist kunne fortælle forældrene om barnets



sociale hverdagsliv og læring i dagtilbuddet og være i dialog med forældrene om, hvordan man i fællesskab kan fremme barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Man kan altid bede om en trivselssamtale, og vi kan også anmode om det, hvis vi oplever, at der er et behov.

Vi forsøger at tage højde for, at forældre er forskellige og alle familier er forskellige, så via en god kontakt og relation med familierne, kan vi skabe et fundament for et godt samarbejde.

Vi anser forældresamarbejdet som vigtigt, hvor man møder hinanden med respekt og forståelse – også for vores faglige autoritet, der er altid en faglig begrundelse for, at vi gør, som vi gør. Vi vægter ligeledes kommunikation og en ordentlig omgangstone højt – det skal være rart for alle at samarbejde og vores fælles udgangspunktet er altid det samme – vi vil det bedste for jeres børn.

Har man en undring, en nysgerrighed eller ros, så henvend jer altid til personalet i første omgang – hvis det kan blive svært, kan man altid henvende sig til dagtilbuddets leder.

## Børn i udsatte positioner

Begrebet "børn i udsatte positioner" skal forstås som en sammensat gruppe af børn, der fx kan være børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet mv. I lighed med andre børn lærer og udvikler børn i udsatte positioner sig i et fagligt kompetent pædagogisk læringsmiljø og i mødet med en velfunderet pædagogisk faglighed.

Alle børn i Børnестien har krav på at blive stimuleret og blive mødt med positive forventninger. Børn i udsatte positioner skal være en betydningsfuld del af børnefællesskabet, ligesom deres forældre er tilsvarende betydningsfulde i forældrefællesskabet. I Børnестien arbejder vi med, at alle børn har ret til deltagelse i fællesskab uanset livsbetingelser og udfordringer – vi arbejder med de positive fortællinger og sociale historier, og vi vægter at synliggøre alle børns positive og stærke sider. Samtidig anser vi det som værende positivt at man kan vise sine sårbare sider og alle ikke er lige gode til alt. Vi vægter forskellighed og mangfoldighed godt, og tror på at det er medskabende til en dynamisk og velfungerende børnegruppe. Nogle gange kan det være en fordel at give et udsat barn plads og rum til at være i en mindre gruppesammenhæng, hvor den voksne i højere grad har mulighed for at arbejde målrettet med barnets specifikke udfordringer, det være sig sociale, motoriske, sproglige udfordringer eller andet. Det kræver en skarp opmærksomhed hos det pædagogiske personale på alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem tilrettelæggelse af trygge pædagogiske læringsmiljøer. Dette er vi opmærksomme på ved p-møder, hvor personalet ofte har stuemøder og bruger en del tid på at drøfte børn.

## Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

Som en del af læreplanerne har vi i fællesskab med Grønnevang Skole skabt en sammenhæng mellem børnehaven og HFO/0. klasse. Dette gør vi blandt andet ved at besøge lokalskolens HFO ordning i månederne op til skolestart, vi har overgangsarbejde og fælles aktiviteter her. Vi har løbende skolesamtaler med skolen om kommende skolebørn og vi laver i samarbejde med forældrene overleveringspapirer til skolen.

Når vi til hverdag arbejder med det pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen handler det blandt andet om, at børnene får positive erfaringer med at deltage i Børnestiens fællesskaber, så barnet derigennem får positive forventninger til de sociale fællesskaber i skolen. Det indebærer, at det pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn skal have fokus på at understøtte, at børnene tør møde nye udfordringer, fordybe sig, være vedholdende, kunne indgå i et børnefællesskab og tage initiativ til at indgå i relationer. Det indebærer videre, at det pædagogiske læringsmiljø hos os for de ældste børn også skal introducere til og give børnene mulighed for at udvikle nysgerrighed over for bogstaver, tal, mønstre, former mv.

## Sammenfatning:

I Børnестien udfører vi pædagogisk arbejde fra vi åbner til vi lukker. Tager vi fx en garderobesituation, hvor et barn er 40 min. om at tage flyverdragt, så er det en del af vores pædagogik. Der er stor læring og udvikling i sådanne situationer, for både børn og voksne.

Personalet læser artikler, laver prøvehandlinger, arbejder med nuets didaktik, bedre begrundet praksis, bruger metoder, laver beskrivelser, hvor vi har drøfter vores læreplanstemaer og grundlag.

I Børnестien er vi nysgerrige på praksis – vi er opsøgende og udforskende på at skabe et meningsfyldt og glædesrigt børneliv i institutionen.

Vi ved, at børns udvikling fra 0-6 års alderen er afgørende for, hvorledes resten af deres liv former sig. Grundstenene i deres værdier og normsæt dannes i disse tidlige år. Netop derfor er børnenes tid i vuggestue og børnehave, mindst ligeså vigtig som deres skoletid. I Børnестien lærer børn at *være*, i skolen lærer de at *lære*.

I Børnестien passer vi ikke børn – vi bruger vores tid sammen med børnene konstruktivt. Vi skaber kontakt, får en nær relation med barnet – så vi præger dem socialt, motorisk og værdibaseret. Vi lærer dem at indgå i fællesskaber, men samtidig lærer vi dem at træde frem som individ, når det giver mening.

Vi lærer dem at styrke og svagheder tilhører alle og at en ven, der er bedre end en selv, ikke bør blive en fjende. Vi lærer dem at anerkende/rose, når nogen gør noget godt. Vi lærer dem at trøste eller søge hjælp hos en voksen, hvis nogen er ked af det. Vi lærer dem at have det sjovt og grine, men aldrig at grine af andre.

Vi bruger blandt andet vores tid med børnene gennem årets forskellige temaer og grundlag. Vi undersøger, vi er nysgerrige og eksperimenterende – derved styrkes deres evne til at lære. Vi arbejder på at børnene erhverver en stærk selvkontrol, så de har gode strategier til at navigere gennem livet.

Vi lærer at regler er gode at have, men at nødvendigheder kan bryde dem. Vi lærer dem også at stille sig bagi køen, hvis andre har brug for at komme først. Vi lærer dem, at løse konflikter med deres egen stemme, så de kan klare sig selvstændigt.

Vi lærer dem at tro på sig selv, uanset hvor svært de har det. Vi lærer dem at bede om hjælp, men kun når de har brug for – hvis man hjælper et barn, der kan selv, fratager vi barnet dets kompetence.

Vi lærer børnene både at synge højt og selvsikkert samt afdæmpet og rolig – hos os er der både tid og plads til begge dele. Vi lærer børnene at navigere mellem fjol og alvor, så de senere kan finde balancen.

Vi vil gerne sammen med barnets forældre skabe en tryk, udfordrende og lærerig start på livet. Vi håber, at kunne være med til, at ligge nogle gode grundsten for de værdier og menneskesyn, som skal føre barnet videre i livet. Kort sagt – børnelivet i Børnестien handler om livsglæde!

## Vores overvejelser, opmærksomheder og udførelse:

I Børnестien arbejder vi med ovenstående hver dag, gennem vores pædagogiske rutiner, gennem vores relationer til børnene og deres familier, gennem refleksioner og evalueringer i personalegruppen osv. Vi skaber en kultur, hvor mennesker er tilstede i den. Vi har dette pædagogiske udgangspunkt som vi kan og skal justere alt efter hvad der giver mening for børnene. Her bruger vi diverse pædagogiske redskaber, såsom tegn på læring, aktionslæring, evalueringsværktøjer, Alle Med, DPU m.m.

Vi har, i Hillerød Kommune, pædagogiske netværk – vi har seks netværk, hvor vi netop arbejder med pædagogiske fokuspunkter i praksis. Netværkene er; *Sprog, digitalisering i børnehøjde, kultur og æstetik, krop og bevægelse, natur og science og inklusion*. I netværkene er det pædagoger fra hvert dagtilbud, der er tilknyttet og de kaldes for kompetencepædagoger – de skal være med til at brede læringen ud i dagtilbuddene.

I Børnестien har vi tre pædagoger på hvert netværk, vi forsøger at have en med fra hver hus, så implementering af læring fra netværkene spreder sig i husene.

Vi har, i Børnестien, en systematik året igennem – en plan for hvordan vi arbejder med den styrkede læreplan. Vi har et videns grundlag, som vi arbejder med i personalegruppen, hvor vi tænker i forbedring fremfor forandring. Vores didaktik handler om hvorfor – hvorfor giver dette mening for børnene. Vi arbejder med, hvordan vi formidler vores pædagogik, dette kan være gennem dagligdags refleksioner, faglige evalueringer og at følge børnenes spor. Vi vil skabe deltagelsesmuligheder gennem vores læringsmiljøer og ved at være opmærksomme på nuets didaktik, hvor viden om hvor vi vil hen, kan være afgørende for børns læring og udvikling.

### Evalueringsskulturr:

I den styrkede læreplan er etablering af en evalueringsskulturr et nyt tiltag. I Børnестien evaluerer vi praksis hver dag. Vi evaluerer praksis i større og mindre grad. Det kan være en kort evaluering i døren, på kontoret eller i p-stuen og det er evalueringer på stuemøder, refleksionsmøder, til supervisioner, p-møder – dette er med til at skabe egen refleksion og at vi løbende forholder os refleksivt til praksis, herigennem hvordan læringsmiljøet kan understøtte børnenes trivsel, udvikling og læring samt dannelse.

Evalueringerne skal være med til at skabe en meningsfuld og udviklende praksis for personalet – hvor vi selvkritisk, fagligt og reflekteret udvikler en tilgang til praksis, hvor vi ser muligheder og kvalificerer den.

Skrevet af:

Maria Holst-Christensen, daglig leder i Børnестien.

Revideret, marts 2024